

"השיטה הדמוקרטית" פעולה למתבגרת

מטרות:

1. החניך יבין מה הם מרכיבי הדמוקרטיה.
2. החניך יבין כי השיטה הדמוקרטית מאפשרת ומחייבת את חופש הביטוי, חופש הדעה, הזכות לבחור ולהיבחר והחלטת הרוב.
3. החניך יבין כי יש להתייחס לחבריו בסובלנות ובכבוד ולקבל החלטות בהצבעה על פי דעת הרוב.

עזרים: חפיסות שוקולד, סכין ומזלג, חולצת תנועה, צלחת, קובייה, פאזל עם הגדרת "דמוקרטיה" לכל 5 חניכים (להכין על בריסטול), נייר עיתון/בריסטול, נספח א' - משחק זיכרון ב-3 עותקים.

מהלך הפעולה:

למדריך:

דמוקרטיה היא שלטון העם, היא מבוססת על כך שהעם בוחר את נציגיו ואלו מייצגים אותו בקבלת ההחלטות על הנהגת המדינה ועיצוב החברה. במדינה דמוקרטית, כאשר לא מסכימים עם דרכו של מנהיג זה או אחר, ישנה דרך חוקית להביע את אי ההסכמה. ישנם אמצעים דמוקרטיים רבים למחות כנגד מדיניות הממשל, לדוגמא - הצבעת אי אמון בממשלה, בחירות דמוקרטיות, הפגנות, מחאה תקשורתית ועוד.

יצחק רבין ז"ל היה מנהיג שנבחר בבחירות דמוקרטיות ע"י האזרחים לתפקידו כראש ממשלה, הוא נרצח משום שלא הסכימו עם דרכו הפוליטית והמדינית. מעשה רצח הוא מעשה אנטי דמוקרטי ולא חוקי, רצח כזה מערער את קיומה של הדמוקרטיה ואת הזכויות הבסיסיות של כל אדם לחיות בביטחון. כדי שמדינת ישראל תמשיך להיות מדינה דמוקרטית, חשוב שכל ילד וילדה במדינה ידע כי הדמוקרטיה מבוססת על אחריותו של כל אזרח בעיצוב דמותה של החברה, הציות לחוקים, עקרון החלטת הרוב, חופש הביטוי והחופש לבחור ולהבחר.

1. משחק פתיחה מומלץ: המלך אמר.

2. שחק את המשחק שש בשוקולד. הקבוצה יושבת במעגל, במרכז המעגל מונחת חולצת תנועה, צלחת עם טבלת שוקולד, סכין ומזלג. כל חניך בתורו זורק את הקובייה. מי שיוצא לו 6 בקובייה - לובש חולצת תנועה, ומתחיל לאכול מהשוקולד באמצעות הסכין והמזלג בלבד. הוא ממשיך עד שיוצא למישהו אחר 6 בקובייה - ואז הם מתחלפים. כל חניך שיוצא לו 4 בקובייה צריך לעצור את המשחק, ולהציע חוק. על החוק להתקבל בהכרעת רוב הקבוצה - בהצבעה! (לדוגמא: לכל אחד מותר לאכול

יום הזיכרון ה-22 לראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל

קובייה אחת בלבד, חייבים לחתוך את הקוביות ישר, אסור לצעוק וכד'. שחק 5 דקות.

3. עצור את המשחק ובחר באחד החניכים להיות **מלך הקבוצה** (אפשר לתת לו כתר או שרביט שהכנת מראש). המלך יכול לעצור את המשחק בכל רגע ולקבוע כל חוק שהוא רוצה, כולם

חייבים לנהוג על-פי החוקים החדשים. חשוב לבחור חניך שידע להשתמש בכוח שניתן לו ויקבע חוקים שיעדיפו חלק מהחניכים על פני אחרים. שחק 5 דקות.

4. דיון:

- באיזה חלק של המשחק היה יותר כיף לשחק?
- מה היה ההבדל בין החוקים שהיו בחלק הראשון של המשחק לבין החלק השני?
- איך הרגשתם כשהיה מלך שהחליט על החוקים בלי לשאול אתכם?
- מה טוב ומה רע כשיש רק אחד שמחליט בשביל כולם (למשל מלך)?
- האם כיף להיות מי שמחליט את החוקים?
- האם לדעתכם קל או קשה להיות מלך?
- האם הייתם רוצים שיהיה מלך לקבוצה?

למדריך:

בחלק הראשון כל אחד מהחניכים יכל להציע חוק, על כל חוק ערכנו הצבעה קבוצתית וקיבלנו את ההחלטות ביחד. בחלק השני רק ה"מלך" החליט, והשאר עשו מה שהוא אומר. כשמקבלים החלטות ביחד בהצבעה לכל אחד יש זכות להביע את דעתו ולהשפיע על חוקי המשחק. כשרק אחד מחליט, הוא יכול להחליט החלטות שמפלות חלק מהילדים לטובה או לרעה. זה יוצר תסכול ומרידות אצל כל השאר, וגורם לריחוק בין ה"מלך" לאחרים. כשממציאים חוקים למשחק או רוצים לקבל החלטות צריך לחשוב על טובת כל חברי הקבוצה ולהחליט עליהם ביחד.

4. חלק את החניכים לחמישיות, וחלק לכל קבוצית פאזל עם הגדרת המושג דמוקרטיה תן לחניכים 2 דק' להרכיב את הפאזל, ולמצוא את ההגדרה.

דמוקרטיה -
"שלטון העם" - כל אחד יכול להגיד את דעתו ולבחור את הנציגים שינהיגו את המדינה. הנציגים נבחרים על ידי ההחלטה של רוב האנשים, ולכל אחד שאכפת לו, יש גם זכות להציע את עצמו כמנהיג.

דיון:

- מה הכוונה "שלטון העם"?
- מיהם נציגי העם? מיהם "נציגי העם" במדינת ישראל?

יום הזיכרון ה-22 לראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל

- איך האזרחים משתתפים בקבלת החלטות במדינה?
- מה עדיף לדעתכם - מדינה שבה השלטון הוא של העם לבין מדינה בה יש מישהו אחד השולט על העם?

5. **אופציה א'**: חלק את החניכים ל-3 קבוצות. פזר על הרצפה כרטיסיות למשחק הזיכרון (נספח א'). על החניכים להתאים בין העיקרון הדמוקרטי לבין משפט המתאר סיטואציה שנוגדת/מחייבת אותו (כל קבוצית משחקת בנפרד).
אופציה ב': חלק את החניכים ל-4 קבוציות ותן לכל קבוצית עקרון אחד מבין העקרונות המופיעים במשחק הזיכרון והסבר לקבוציות שהן צריכות להכין הצגה שתראה סתירה של העיקרון. אחרי כל הצגה החניכים צריכים להסביר על העיקרון בצורה רצינית ולהגיד למה הוא חשוב.

למדריך:

בחלק זה נחבר עם החניכים בין ההתנסות בחלק הראשון של הפעולה (המשחק) למושג "דמוקרטיה" ולאופן בו היא מתקיימת היום במדינת ישראל. כדי להמחיש לחניכים מהי דמוקרטיה היום במדינה אפשר לתת דוגמאות לבחירות של "נציגי העם": בחירות לכנסת אחת לארבע שנים, בחירות לראשות העיר, למועצת תלמידים, לוועד קבוצה וכו'. חשוב להסביר כי אחרי שהנציגים נבחרים תפקידם הוא לייצג את האנשים שבחרו בהם בהצבעות ובקבלת ההחלטות.

6. **אמור** לחניכים כי במשחק הזיכרון ראינו דוגמאות להתנהגויות דמוקרטיות אשר פוגעות בעקרונות דמוקרטיה. חלק מעקרונות הדמוקרטיה הם: חופש הדעה, הכרעת הרוב והזכות לבחור ולהיבחר, ציות לחוקי המדינה.

7. **אופציה: הדגמת העקרונות הדמוקרטיים בקבוצה**: חשוב לפני הפעולה על החלטה שאתה מעוניין שחניכייך יקבלו לטובת התנהלות טובה יותר של הקבוצה, כעת בקש מהחניכים לקבל את ההחלטה בהצבעה. דאג לכך שכל חניך מבטא את עצמו ללא הפרעה, ושהשיחה מתנהלת בסבלנות ומתוך הקשבה ואז קיים הצבעה בנושא. הקבוצה יכולה להחליט גם על מהו הרוב הקובע (70% מהקבוצה או 51%).

דוגמאות לדברים שניתן להחליט עליהם עם החניכים:

- Ⓒ הגעה עם חולצת תנועה לפעולות.
- Ⓒ תשלום דמי חבר.
- Ⓒ קופת צ'ופרים קבוצתית.
- Ⓒ חגיגת ימי הולדת.
- Ⓒ בחירת נציגים לוועדות בקבוצה.

8. **סיכום**: בפעולה זו ראינו שעל מנת לצור דמוקרטיה מאוד חשוב שלאנשים יהיה אכפת מהמדינה ומהמקום ומהתושבים שחיים בה, ומתוך כך הם ירצו לחוקק חוקים שמגינים על האנשים.
הקבוצה שלנו יכולה להיות דמוקרטית אם נחליט על דברים שקשורים לקבוצה בהצבעה כשהרוב קובע תוך כדי מתן יחס הדדי של כבוד.

יום הזיכרון ה-22 לראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל

לפני 21 שנים יגאל עמיר רצח את יצחק רבין שהיה ראש ממשלה, מכיוון שלא הסכים עם עמדותיו ותהליכי השלום שהוא ניסה לקדם, למרות שיצחק רבין נבחר להיות ראש הממשלה על פי דעת רוב אזרחי ישראל. זוהי פגיעה קשה ביותר והכי קיצונית בדמוקרטיה. אנחנו צריכים לזכור שהדמוקרטיה היא השיטה שמאפשרת להרבה אנשים לחיות יחד במדינה ואי אפשר לתת לאף אחד לערער אותה.

עלה והגשם!

יום הזיכרון ה-22 לראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל

נספח א

מעטפת הנוגד מחייב את העקרון הדמוקרטי	העיקרון הדמוקרטי
<p>רונן אמר: "אני זה שקובע ודני לא ישתתף במשחק"</p>	הרוב קובע
<p>"ישבתי עם חברים שלי לראות טלוויזיה. חלק רצו לראות טלנובלה בע"מ וחלק רצו לראות "השיר שלנו", בסוף אחרי שנמאס לנו לריב החלטנו לעשות הצבעה. ומי שניצח - ראינו את הסדרה שלו..."</p>	
<p>"מי שלא אוהב את ריהאנה/הפועל תל אביב לא יכול להשתתף במשחק".</p>	הזכות לדעה חופשית
<p>בשיחה שהייתה לנו בקבוצה החלטנו שצריך לשמוע את הדעות של כולם בלי להפריע אחד לשני.</p>	
<p>"זה ממש מטופש לחכות בכביש לאור ירוק כשאינן מכוניות בכביש, סתם בזבז זמן."</p>	ציות לחוקים
<p>בלי חוקים יהיה כאן בלאגן ענק ולא נדע איך להתנהג. בקבוצה שלנו דווקא יש חוקים טובים שעוזרים לנו להיות קבוצה.</p>	
<p>"מי שלא היה בקבוצה שנה שעברה לא יכול להצביע כשמחליטים על דברים בקבוצה"</p>	הזכות לבחור ולהיבחר
<p>"רק מי שבכיתה ח' ומעלה יכול להיות במועצת תלמידים ולהצביע למועצה".</p>	